

International Histories of Psychological Assessment

Educational and Psychological Testing in a Global Context

urednik Sumaya Laher

Cambridge University Press, 2022, 381 str., tvrdi uvez

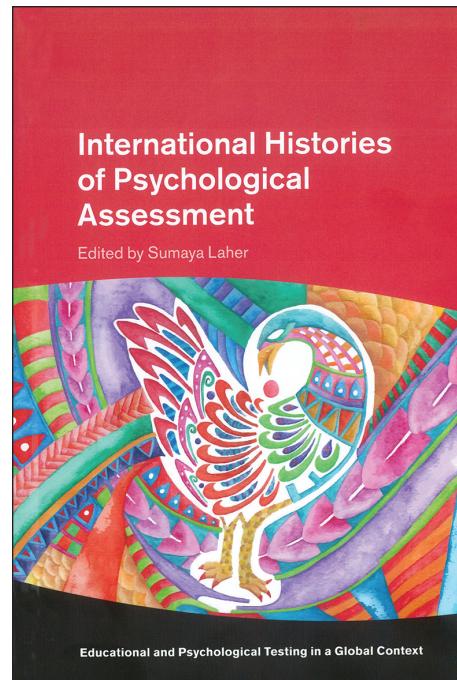
Izreka da psihologija ima "kratku povijest, ali dugu prošlost" razumljiva je svakome tko je nekad pokušao sjediniti i sustavno prikazati bilo koji dio te povijesti, pri čemu postaje vidljivo da je povijest više od pobrojenih i/ili kategoriziranih činjenica. Pregledom bilo kojeg razdoblja ili pojedine teme djelovanja, poput pregleda provođenja psiholoških procjena (što je tema ove knjige), autor se neminovno upušta u djelomične interpretacije događaja o kojima piše i u tekstu određenoj mjeri uključuje i vlastito viđenje ili perspektivu.

Ova knjiga obuhvaća pregled povijesti korištenja i razvoja postupaka psihološke procjene, što samo po sebi nije nova tema. Međutim, ovo je zapravo prvi put da su u taj pregled uključene informacije za više od 50 zemalja, na šest kontinenata.

U tom smislu knjiga pruža jedinstven povijesni pregled postupaka psihološke procjene u širem, međunarodnom kontekstu, kroz koji je jasno da je psihološka procjena puno više od upotrebe testova i psihometrije.

Knjiga se sastoji od 19 poglavlja. U prvom poglavlju dan je uvod u temu i kratak povijesni pregled postupaka i metoda provođenja psihološke procjene na pojedinim kontinentima.

Narednih 17 poglavlja knjige koncipirano je tako da se svako poglavlje odnosi na jednu regiju ili zemlju svijeta. Time je dan globalni

pregled toga kako su se postupci procjene razvijali i koristili i tijekom vremena i ovisno o kulturološkom okruženju.

U skladu sa shvaćanjem Afrike kao kolijevke civilizacije, pregled zemalja započinje upravo s njom. Drugo poglavlje odnosi se na sjevernu Afriku, Botswanu, Zimbabve i Zambiju, treće poglavlje usmjereno je na središnju Afriku, a četvrto na zapadnu Afriku. Tekst uključuje kritički osvrt na razvoj metoda psihološke procjene za vrijeme i nakon kolonizacije, uz naglasak na potrebu razvoja kulturološki specifičnih procjena za tu regiju.

Peto poglavlje odnosi se na Istok, tj. zemlje uz istočne obale Sredozemnoga mora (Levant) koje su u povijesti bile pod utjecajem Velike Britanije, SAD-a i Francuske, a u novije vrijeme je povećan interes za zaštitu mental-

nog zdravlja i razvoj vlastitih metoda psihološke procjene.

Slijedi pet poglavlja usmjerenih na Europu, točnije nordijske zemlje (6. poglavljje), središnju Europu (7. poglavljje), Španjolsku i Portugal (8. poglavljje), Veliku Britaniju (9. poglavljje) te istočnu Europu i Rusiju (10. poglavljje). Tekstovi odražavaju i postojanje velikih kulturnih i jezičnih razlika među zemljama Europe te pokazuju kako trendovi u znanosti oblikuju *zeitgeist* i usmjerenošću psihološke procjene. Također, naglašavaju nužnost razvoja psiholoških procjena tijekom Drugog svjetskog rata i posljedice koje radikalne ideologije mogu imati na cijelokupno društvo i na same postupke psihološke procjene. U našem kontekstu je možda najzanimljivije upravo 10. poglavje, kojem je jedan od dva autora iz Republike Hrvatske, a u kojem su iznesene informacije vezane uz Republiku Hrvatsku i ostale zemlje bivše Jugoslavije. U tekstu je dan pregled najznačajnijih događaja i stručnjaka s ovih prostora te prikaz djelovanja razvoja Poljske, Čehoslovačke i Mađarske na ove prostore.

Slijede poglavlja s pregledom povijesti psihološke procjene u 18 zemalja Azije (središnja Azija - 11. poglavje, sjeverna Azija - 12. poglavje, istočna Azija - 13. poglavje, te Malezija i Singapur - 14. poglavje). Autori prikazuju odnos i sličnosti među zemljama Azije u pogledu povjesnih, društvenih i kulturnih faktora koji su doveli do toga da je u Aziji suvremena psihologija manje razvijena u odnosu na razvijenije zemlje, a upotreba postupaka psihološke procjene ograničena.

U 15. poglavju dane su informacije i kratak pregled povijesti procjena u Oceaniji, u kojoj je interes za postupke psihološke procjene bio relativno nizak osim u kontekstu Drugog svjetskog rata. Sljedeća tri poglavlja odnose se na pregled korištenja metoda procjene u Americi, tj. u 16. poglavju obuhvaćeni su Brazil, Bolivija, Čile i Peru, u 17. poglavju Karibi, a u 18. Sjeverna Amerika. Autori navode da je

suvremeno testiranje u Americi podrijetlom iz Europe te da su se Sjedinjene Američke Države pozicionirale kao najveći svjetski izdavač i distributer psiholoških testova i psihodiagnostičkih sredstava. Naglašava se i napredak Južne Amerike i Kariba u razvoju specifičnih kulturno prilagođenih mjera, što dodatno potiče širenje dominantno zapadnjačkog pristupa postupcima procjene.

U 19. poglavju dana su razmatranja urednice u kojima sažima informacije o suvremenim načinima procjene koji korijene vuku još iz doba Wundtove eksperimentalne psihologije, Darwina i Galtona u Velikoj Britaniji te Catella u Sjedinjenim Američkim Državama. Naglašava da su metode procjene uvijek bile nužne za razlikovanje grupa pojedinaca u različite svrhe. Urednica raspravlja i o pojmu eugenike te mnogim izazovima s kojima se danas psiholozi susreću kao i potrebom prilagodbe metoda procjena u kontekstu globalizacije.

Specifičnost ove knjige, u odnosu na mnoge udžbenike i pregledе povijesti psihologije u kojima je većinom zastupljeno tradicionalno viđenje postupaka testiranja i procjena iz perspektive Sjeverne Amerike i Europe, je upravo zastupljenost kultura koje nisu često uključivane u tekstove koji se bave temom povijesti psihologije. Upravo struktura knjige, koja uključuje zasebna poglavlja za pojedine regije, omogućuje čitatelju stvaranje šire slike o psihološkim testiranjima i procjenama u kontekstu događanja unutar pojedine zemlje i u svijetu. Zanimljive i konkretne informacije pomažu u razumijevanju konteksta specifičnog za pojedinu kulturu i stvaranju slike o međunarodnoj povijesti psihološke procjene prije usvajanja globalnih pristupa.

Kao što i sami autori i urednica naglašavaju, psihološka procjena se uvijek odvija u kontekstu (povijesnom, političkom, ideološkom), a ova knjiga, osim što pruža relevantne informacije za razumijevanje tog konteksta, otkriva i mnoge manje poznate činjenice o podrijetlu i

ulozi psihologije kao znanosti u različitim kulturnama. Posebnu vrijednost knjizi daje činjenica da su poglavlja koja se odnose na pojedine zemlje i kulture pisali upravo autori iz tih zemalja, zbog čega napisani tekstovi imaju veću autentičnost. Autori pojedinih poglavlja su vodeći stručnjaci u psihološkoj procjeni, a u svojim poglavljima nisu navodili samo činjenice vezane uz metode psihološke procjene već su uključivali i kritičko razmatranje i pregled društvenih okolnosti u pojedinoj regiji u različitim razdobljima. Zahvaljujući tome čitatelji mogu stići sliku o položaju pojedine regije s obzirom na nacionalni, ali i međunarodni kontekst.

Dodatno, ova knjiga ne samo da opisuje važne trenutke u razvoju psihološke procjene u različitim dijelovima svijeta već čitateljima daje

informacije i alate za promišljanje o budućnosti psihološke procjene u različitim regijama i problemima s kojima će se vjerojatno susretati. Uključivanjem autora iz različitih dijelova svijeta, koji najbolje poznaju prilike i događanja u njihovoј zemlji te imaju znanja povezati lokalne okolnosti s okolnostima na globalnoj razini, urednica je željela stvoriti međunarodnu perspektivu u sklopu koje možemo promatrati postupke testiranja i provođenja psihološke procjene. Na taj način je pokušala „dati glas“ i onim regijama i kulturama koje su najčešće zanemarene ili nedovoljno zastupljene u literaturi. Sami procijenite koliko je u tome uspjela.

Valentina Ružić

Korespondencija: vruzic12@gmail.com

Online: 10. 03. 2023.